

Mikrobiologisk provtagning av slutsköljvatten i diskdesinfektorer, Endoskopimottagningen Skaraborgs Sjukhus

Innehållsförteckning

Arbetsbeskrivning	2
Förberedelser.....	2
Provtagningsanvisning av diskmaskin Wassenburg (Lidköping).....	3
Utrustning	3
Genomförande.....	3
Provtagningsanvisning av diskmaskin Olympus (Skövde).....	4
Utrustning	4
Genomförande.....	4
Remiss.....	5
Provtransport.....	5
Tolkning av provsvar	5
Tolkning av mikrobiologiska fynd på slutsköljvatten	5
Käll- och litteraturförteckning	6

Arbetsbeskrivning

Provtagning av slutsköljvatten rekommenderas var tredje månad.
Uppgifter som behövs inför odling, till exempel programinställning för slutsköljvattenprov, var provet tas samt eventuellt behov av neutralisator (medel som tar bort kemikalierester) inhämtas hos leverantören.

Provtagning ska tas där slutsköljvattnet kommer in i kammaren och utan last. Det väsentliga är att vattenprovet tas i sista slutsköljfasen och utan att kontaminera provet. Provtagningsvolym anges av det mikrobiologiska laboratoriet. Finns kemikalier kvar i vattnet kan det behöva neutraliseras för att inte påverka odlingsresultatet, följ leverantörens anvisning.

Förberedelser

- Kontakta leverantören av enhetens diskdesinfektor för att få aktuella anvisningar för provtagning alternativt säkerställ att de anvisningar som finns på enheten är korrekta.
- Beställ sterila provtagningsflaskor, beställs från mikrobiologiskt laboratorium tel. 031-342 41 91 alt. 031-342 49 45.
- Kontrollera att övrigt provtagningsmaterial finns på enheten.
- Ordna transportbox. Inför första provtagningen på enheten, ring sekretariatet på Unilabs Skövde, 0500-432153, så ordnar de box och märker upp med adress. Transportboxen kostar inget. OBS! Beställ box en vecka innan provtagningen. Boxen kommer sedan i retur och förvaras på enheten till nästa provtagning.
- Några dagar innan provtagningen kontaktas det mikrobiologiska laboratoriet i Göteborg, Mejla dem på: su.kmik.miljoanalys@vregion.se och meddela att provtagning ska ske om ett par dagar och att prov kommer skickas till dem.
- Beställ taxi.

Diskdesinfektorn ska ha genomgått en fullständig disk- och desinfektionsprocess, samma process som används vid rengöring och desinfektion av endoskop men utan last, när vatten-prover tas.

STY Mag- och tarmsjukdomar SkaS

Bilaga 2 till styrdokument "Mikrobiologisk provtagning

Endoskopimottagningen" med STY-ID: SKAS9715-1834850575-194

Innehållsansvarig: David Svanström, Undersköterska, Mag-och tarmmottagningen, SkaS Skövde

Senaste revidering: 2025-11-20

Provtagningsanvisning av diskmaskin Wassenburg (Lidköping)

Provtagningen ska utföras under aseptiska förhållanden. Förutsättningen är att basala hygienrutiner och klädregler följs. Dessa regler gäller även för all extern personal, exempelvis leverantör.

Utrustning

Förbered provtagning genom att ta fram allt material:

- Fyll i remisser och etiketter före provtagning.
- Ta på skyddsförkläde och plasthandskar för att undvika falsk kontaminering av provet.
- 1 steril provtagningsflaska à 500 ml beställs från mikrobiologiskt laboratorium tel. 031-342 41 91 alt. 031-342 49 45.
- Steril provtagnings slang och provtagningsenhet.
- Ren peang.
- 1 gång/år provtas slutsköljvatten avseende växt av legionella, oavsett vilka endoskop som körs. Det ingår som ett komplement till generell vattenkontroll

Genomförande

- Tvätta och desinfektera händerna innan provtagning.
- Ta på skyddsförkläde och plasthandskar.
- Ta bort provtagningsstoppet som är fäst vid luckan, genom att dra ut det ur provtagningsporten.
- Desinfektera provtagningsporten med en tops.
- Fäst provtagningsenheten i silikonhållaren och anslut provtagnings slangen till 7:e kanalen.
- Koppla ihop provtagningsenheten med provtagnings slangen.
- Välj programval.
- Klicka sen på normalprogram och en kod för slutsköljvatten. Vänta i ca 15 min för att sedan avbryta processen för provtagning av slutsköljvattnet.
- När processen är avbruten dra försiktigt ut provtagningsenheten och slangen som är ansluten tills det tar stopp.
- Fäst en peang på slangen för att motverka att vattnet rinner ut.
- Skruva av korken på provtagningsflaskan utan att vidröra flaskmynningen eller korkens insida.

STY Mag- och tarmsjukdomar SkaS

Bilaga 2 till styrdokument "Mikrobiologisk provtagning

Endoskopimottagningen" med STY-ID: SKAS9715-1834850575-194

Innehållsansvarig: David Svanström, Undersköterska, Mag-och tarmmottagningen, SkaS Skövde

Senaste revidering: 2025-11-20

- Vrid av provtagningsenheten och för försiktigt in provtagningsslangen i flaskan, utan att vidröra insidan av flaskan.
- Släpp sedan på peangen så att vattnet kan rinna fritt tills 450 ml samlats.
- Skruva på provtagningsflaskans kork utan att vidröra mynningen eller flaskans insida.
- OBS!! Skriv inventarienumret för diskmaskinen och vilken kammare som gäller på remiss och etikett, tex 12345 – 2. Ange höger eller vänster kammare, framifrån sett.

Provtagningsanvisning av diskmaskin Olympus (Skövde)

Utrustning

- Fyll i remisser och etiketter före provtagning. På etiketten skall det framgå att det är sköljvatten från en diskmaskin. Även diskmaskinens inventarienummer skall tydligt framgå.
- Skyddsförkläde, sterila handskar och munskydd för att undvika falsk kontaminering av provet.
- 1 steril provtagningsflaska à 500 ml för varje maskin som skall provtas, beställs från mikrobiologiska laboratorium tel. 031-342 41 91 alt. 031-342 49 45.
- 1 steril sårspredare à 100 ml för varje maskin som skall provtas.

Genomförande

- Nedersta korgen i diskmaskinen tas ur.
- Tryck på rutan för "Inloggning" på diskmaskinens skärm.
- Logga in som B-användare.
- Gå in på "System", tryck på "Specialprogram", tryck på "Hygieninspektion".
- Välj program "Flex dry extra short" (det som vanligen används).
- Tryck på grön pil.
- Ett program startas nu där luckan går att öppna på ören sida innan slutsköljvattnet sköljs ut.

Stå redo, klädd och med utrustning uppdukad, när programmet är redo för hygieninspektion/provtagning (när tre minuter återstår av programmet).

- Desinfektera en yta för uppdukning av utrustning.
- Tvätta och desinfektera händerna.
- Person 1 – steril, tar på skyddsförkläde, munskydd och sterila handskar.

STY Mag- och tarmsjukdomar SkaS

Bilaga 2 till styrdokument "Mikrobiologisk provtagning

Endoskopimottagningen" med STY-ID: SKAS9715-1834850575-194

Innehållsansvarig: David Svanström, Undersköterska, Mag-och tarmmottagningen, SkaS Skövde

Senaste revidering: 2025-11-20

- Person 2 – ren, öppnar luckan.
- Person 1 – steril, drar upp sköljvatten med spolspruta och sprutar ned i steril provtagningsflaska, sammanlagt 450 ml. Skruva på korken.
- Märk flaskan med etikett.

Remiss

[Remiss bakteriologi](#)

Provtransport

Använd transportbox, beställs via sekretariatet på Unilabs Skövde, 0500–432153, en vecka innan provtagningen.

Provet skickas med taxi och ska nå labb samma dag senast klockan 16.00.

Tolkning av provsvar

Vid fynd av mikrobiologisk växt i odlingar från diskdesinfektorer och endoskop behöver ett antal faktorer, utöver bakterietyp och antal cfu, beaktas. Faktorer som kan påverka bedömningen av odlingsfyndet är till exempel:

- Upprepad bakterieväxt/utbrott
- Typ och ålder på endoskop
- Kända skador/incidenter kring endoskopet
- Service/reparation
- Vattenkvalitet
- Utbildningsgrad hos personal.

För att kunna göra en korrekt bedömning av vidare handläggning kontaktas Vårdhygien.

Tolkning av mikrobiologiska fynd på slutsköljvatten

Resultatet ska svaras ut som antal cfu/100 ml. Det mikrobiologiska gränsvärdet för totalantal bakterier är <10 cfu/100 ml. För *P. aeruginosa* och icke tuberkulösa mykobakterier är gränsvärdet 0 cfu/100 ml, det vill säga ingen växt tolereras.

Kontakta Vårdhygien för bedömning av om fortsatt drift av diskdesinfektorn är möjligt, se vidare tabell 1.

STY Mag- och tarmsjukdomar SkaS

Bilaga 2 till styrdokument "*Mikrobiologisk provtagning*

Endoskopimottagningen" med STY-ID: SKAS9715-1834850575-194

Innehållsansvarig: David Svanström, Undersköterska, Mag-och
tarmmottagningen, SkaS Skövde

Senaste revidering: 2025-11-20

Käll- och litteraturförteckning

[Mikrobiologisk provtagning av kanalförsedda flexibla endoskop och diskdesinfektorer för värmekänsliga endoskop, Vårdhygieniska rekommendationer](#). Svensk Förening för Vårdhygien (SFVH).

Tabell 1: Tolkning och åtgärder av mikrobiologiska gränsvärden av slutsköljvatten, diskdesinfektor

Analysresultat	Åtgärd
Totalantal bakterier ≤10 cfu/100 ml	Godkänt resultat, ingen åtgärd.
<i>P. aeruginosa</i> , Icke tuberkulösa mykobakterier 0 cfu/100 ml	
Totalantal bakterier >10 cfu/100 ml (men fritt från <i>P. aeruginosa</i> , Icke tuberkulösa mykobakterier)	Omgående ny provtagning. Kontakta Vårdhygien för bedömning om diskdesinfektorn ska tas ur drift. Kontakta leverantören samt den verksamhet som ansvarar för service och drift efter samråd med Vårdhygien.
<i>P. aeruginosa</i> , <i>Legionella pneumofilia</i> Icke tuberkulösa mykobakterier >0 cfu/100 ml	Diskdesinfektorn tas ur drift, kontakta Vårdhygien. Omgående ny provtagning. Kontakta leverantören samt den verksamhet som ansvarar för service och drift. Diskdesinfektorn får ej användas förrän negativt provsvar föreligger. Bedömning görs av verksamhet och Vårdhygien